

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

15 januari 2009

VOORSTEL

tot oprichting van een parlementaire onderzoekscommissie die moet nagaan of de Grondwet, in het bijzonder de scheiding der machten, en de wetten werden geëerbiedigd in het raam van de tegen de nv FORTIS ingestelde gerechtelijke procedures

AMENDEMENT

Nr. 42 VAN DE HEREN NOLLET EN VAN HECKE

Art. 1

De volgende wijzigingen aanbrengen:

1/ in de eerste paragraaf, de woorden «alsook na te gaan of die procedures zijn verlopen in overeenstemming met de Grondwet en de wet» vervangen door de woorden «, na te gaan of die procedures en de tussenkomsten van de verschillende actoren verlopen zijn in overeenstemming met de wet en de Grondwet, in het bijzonder het principe van de scheiding der machten, en de eventuele verantwoordelijkheden hierin aan te duiden, met inbegrip van de politieke verantwoordelijkheden.»

Voorgaande documenten:

Doc 52 1711/ (2008/2009):

- 001: Voorstel van de heren Verherstraeten, Bacquelaine, Giet, Tommelein en Brotcorne.
- 002: Amendementen.
- 003: Verslag.
- 004: Tekst aangenomen door de commissie.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

15 janvier 2009

PROPOSITION

visant à instituer une commission d'enquête parlementaire chargée d'examiner si le respect de la Constitution, en particulier le principe de la séparation des pouvoirs, et des lois a été observé dans le cadre des procédures judiciaires entamées à l'encontre de la sa FORTIS

AMENDEMENT

N° 42 DE MM. NOLLET ET VAN HECKE

Art. 1er

Apporter les modifications suivantes:

1° Au § 1, remplacer les termes «et de vérifier si ces procédures se sont déroulées conformément à la Constitution et à la loi» par les termes «, de vérifier si ces procédures et les interventions des différents acteurs se sont déroulées conformément à la loi et à la constitution, en particulier au principe de la séparation des pouvoirs, et de dégager les éventuelles responsabilités en la matière, en ce compris les responsabilités politiques.»

Documents précédents:

Doc 52 1711/ (2008/2009):

- 001: Proposition de MM. Verherstraeten, Bacquelaine, Giet, Tommelein et Brotcorne.
- 002: Amendements.
- 003: Rapport.
- 004: Texte adopté par la commission.

2/ de eerste paragraaf aanvullen met een tweede lid, luidend als volgt:

«De commissie wordt er eveneens mee belast om gelijktijdig onderzoek te voeren naar de wijze waarop de bank- en financiële crisis beheerd werd in België, eventuele verantwoordelijkheden hierin aan te duiden, de gebreken in de wetgeving op dit gebied te analyseren, met name op vlak van de controle en de regulering, alsook de eventuele politieke verantwoordelijkheden.»

3/ de derde paragraaf vervangen als volgt:

«De commissie wordt belast met het onderzoeken van de volgende vragen:

a. voor wat betreft het verloop van de bank- en financiële crisis in België:

- de analyse van de mechanismen die geleid hebben tot de financiële- en bankcrisis die België doormaakt, met name de rol die de BNB gespeeld heeft inzake tussenkomsten om de stabiliteit van het financiële systeem te verzekeren;;

- de analyse van het toezicht op en de regulatie van de sector door de bevoegde Belgische instanties en overheden, met name de rol die de CBFA gespeelde heeft inzake controle van de solvabiliteit en de liquiditeit van de Belgische financiële instellingen;

- de analyse van het beheer van de crisis door de bevoegde instanties en overheden, met name de inventaris van de informatie, adviezen, analyses en beslissingen van deze instanties en overheden;

- de eventuele gevallen van handel met voorkennis en andere ontsporingen;

- de eventuele verantwoordelijkheden, met inbegrip van de politieke verantwoordelijkheden.

b. voor wat betreft de gerechtelijke procedures ten overstaan van de nv FORTIS HOLDING:

- de analyse van het verloop van de procedure die geleid heeft tot de uitspraak in kort geding van de Handelsrechtsbank van Brussel op 28 november 2008;

- de analyse van het verloop van de procedure die geleid heeft tot het arrest van de 18e kamer van het Hof van Beroep van Brussel op 12 december 2008;

- de analyse van de contacten die met betrekking hiertot hebben plaatsgevonden tussen vertegenwoordigers van de uitvoerende macht en vertegenwoordigers van de rechterlijke macht en het openbaar ministerie;

- de analyse van het eerbiedigen van het artikel 29 van het Wetboek van strafvordering;

- de analyse van de latere initiatieven van vertegenwoordigers van de rechterlijke macht en het openbaar ministerie naar de uitvoerende macht en de wetgevende macht toe;

2° Compléter le § 1er par un alinéa 2, rédigé comme suit:

«La commission est également chargée d'examiner simultanément la manière dont la crise bancaire et financière a été gérée en Belgique, de dégager les éventuelles responsabilités en la matière, d'analyser les manquements de la législation en la matière, notamment au niveau du contrôle et de la régulation, ainsi que les responsabilités politiques éventuelles.»

3° Remplacer le § 3 comme suit:

«La commission est chargée d'examiner les questions suivantes:

a. pour ce qui concerne le déroulement de la crise bancaire et financière en Belgique,

- l'analyse des mécanismes ayant mené à la crise financière et bancaire que traverse la Belgique, notamment le rôle joué par la BNB en matière d'interventions visant à assurer la stabilité du système financier;

- l'analyse du contrôle et de la régulation du secteur par les instances et autorités belges compétentes, notamment le rôle joué par la CBFA en matière de contrôle de la solvabilité et de la liquidité des institutions financières belges;

- l'analyse de la gestion de la crise par les instances et autorités compétentes, notamment l'inventaire des informations, avis, analyses et décisions de ces instances et autorités;

- les éventuels délits d'initiés et autres dérives;

- les éventuelles responsabilités, en ce compris les responsabilités politiques.

b. pour ce qui concerne les procédures judiciaires à l'encontre de la S.A. FORTIS,

- l'analyse du déroulement de la procédure ayant abouti au jugement rendu en référé par le tribunal de Commerce de Bruxelles le 28 novembre 2008;

- l'analyse du déroulement de la procédure ayant abouti à larrêt rendu par la 18e chambre de la Cour d'appel de Bruxelles le 12 décembre 2008;

- l'analyse des contacts qui ont eu lieu à ce sujet entre des représentants du pouvoir exécutif et des représentants du pouvoir judiciaire et du ministère public;

- l'analyse du respect de l'article 29 du code d'instruction criminelle

- l'analyse des initiatives ultérieures de représentants du pouvoir judiciaire et du ministère public vers le pouvoir exécutif et le pouvoir législatif;

– de analyse van de latere initiatieven van vertegenwoordigers van de uitvoerende macht;

– de vraag of het principe van de scheiding der machten, het beroepsgeheim, de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de magistraten geëerbiedigd werden.

Over al deze vraagstukken zal de commissie de eventuele verantwoordelijkheden onderzoeken, met inbegrip van de politieke verantwoordelijkheden. Zij zal alle nodige aanbevelingen doen ter verbetering van de wetgeving, met name de controle en de regels die van toepassing zijn op de bank- en financiële activiteiten, alsook de waarborgen voor de scheiding der machten en de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de magistraten.

De commissie zal verslag uitbrengen aan de Kamer die zich zal uitspreken met een stemming, na een debat in plenaire zitting ten laatste op 15 maart 2009.».

VERANTWOORDING

De feiten die onderzocht en geanalyseerd moeten worden in de twee luiken, te weten de vraag over de scheiding der machten en de manier waarop de financiële crisis beheerd werd in België, hangen samen en zijn nauw met elkaar verweven. De onderzoeksbevoegdheden vereist om de vraag van de scheiding der machten te onderzoeken zijn eveneens vereist om te onderzoeken hoe de financiële crisis beheerd werd, behalve indien we ons van meet af aan de mogelijkheid willen ontzeggen om getuigen op te roepen, huiszoeken uit te voeren of stukken in beslag te nemen.

Bovendien bestaat er een groot risico dat de verantwoordelijkheden van de ene commissie naar de andere worden doorgeschoven. De complexiteit van de uitoefening van de onderzoeksbevoegdheden ten overstaan van de reeds lopende zaken zou zich steeds doen voelen. Zodra er een meerderheid gevonden kan worden om een onderzoekscommissie op te richten, moet haar onderzoeksbevoegdheid zich uitbreiden over alle betrokken luiken. Zoniet zou men op elk moment het risico lopen dat het blootleggen van de waarheid in de twee commissies verhinderd wordt.

De wet van 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek, zoals gewijzigd in 1996, met name de artikels 1, 4. § 5 en 10, biedt waarborgen voor het goed verloop van de opdracht ten overstaan van de lopende gerechtelijke of disciplinaire onderzoeken. Ze staat interferenties toe, en heeft er de modaliteiten van geregeld. De Kamer zou zich deze waarborgen ontzeggen indien hij zou opteren voor een eenvoudige bijzondere commissie om de vragen met betrekking tot het beheer van de financiële crisis te onderzoeken.

Het feit dat de personen die mogelijks in het geding zijn in het kader van het beheer van de financiële crisis genieten van een voorrecht van rechtsmacht of bijzondere procedures van toepassing op ministers in functie, parlementsleden of magis-

– l’analyse des initiatives ultérieures de représentants du pouvoir exécutif;

– la question de savoir si le principe de la séparation des pouvoirs, le secret professionnel, l’indépendance et l’impartialité des magistrats ont été respectés.

Sur toutes ces questions, la commission examinera les éventuelles responsabilités, en ce compris les responsabilités politiques. Elle formulera toutes les recommandations pertinentes en vue d’améliorer la législation, notamment le contrôle et les règles en vigueur pour les activités bancaires et financières, ainsi que les garanties de séparation des pouvoirs et d’indépendance et d’impartialité des magistrats.

La commission fera rapport à la Chambre qui se prononcera par un vote, après un débat en séance plénière, au plus tard pour le 15 mars 2009.».

JUSTIFICATION

Les faits à examiner et à analyser dans les deux volets que sont la question de la séparation des pouvoirs et la manière dont la crise financière a été gérée en Belgique sont connexes et intimement imbriqués. Les pouvoirs d’enquête nécessaires pour examiner la question de la séparation des pouvoirs sont aussi nécessaires pour enquêter sur la manière dont a été gérée la crise financière, sauf à se priver a priori de pouvoir citer des témoins à comparaître, de perquisitionner ou de saisir des pièces.

En outre, le risque est grand de se renvoyer les responsabilités d’une commission à l’autre. La complexité de l’exercice des pouvoirs d’enquête eu égard aux affaires en cours apparaîtrait à tout moment. A partir du moment où une majorité peut se dégager pour créer une commission d’enquête, celle-ci doit voir son champ d’investigation étendu à l’ensemble des volets concernés. A défaut, on risquerait à tout moment de faire obstruction à la manifestation de la vérité dans les deux commissions.

La loi du 3 mai 1880 sur les enquêtes parlementaires, telle que modifiée en 1996, notamment ses articles 1er, 4. § 5 et 10, offre des garanties de bon déroulement de la mission eu égard aux enquêtes judiciaires ou disciplinaires en cours. Elle permet des interférences et en a réglé les modes de résolution. La Chambre se priverait de ces garanties s’il elle optait pour une simple commission spéciale pour examiner les questions liées à la gestion de la crise financière.

Plusieurs questions sont aussi posées par le fait que les personnes susceptibles d’être mises en cause dans le cadre de la gestion de la crise financière jouissent d’un privilège de juridiction ou de procédures spéciales applicables à l’égard

traten, roept ook een aantal vragen op. In dit geval biedt de wet van 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek eveneens waarborgen.

Het aanduiden van eventuele politieke verantwoordelijkheden is traditioneel voorzien in de voorstellen tot oprichting van een onderzoekscommissie, bijvoorbeeld in die over de falng van SABENA, over de zaak Lumumba, over de dioxinecrisis,... Het gaat hier om een essentiële opdracht die het onderscheid maakt tussen het werk van de parlementaire onderzoekscommissie en dat van eventuele gerechtelijke en disciplinaire onderzoeken.

de ministres en exercice, de parlementaires, de magistrats. Ici aussi, la loi du 3 mai 1880 sur les enquêtes parlementaires offre des garanties.

La mise en évidence d'éventuelles responsabilités politiques est traditionnellement présente dans les propositions visant à instituer une commission d'enquête, par exemple, sur la faillite de la SABENA, sur l'affaire Lumumba, sur la crise de la Dioxine, ... Il s'agit d'une mission essentielle qui distingue le travail de la commission d'enquête parlementaire des enquêtes judiciaires et disciplinaires éventuelles.

Jean-Marc NOLLET (Ecolo-Groen!)
Stefaan VAN HECKE (Ecolo-Groen!)